

**tuto prezentaci lze použít
výhradně ke vzdělávacím účelům**

Náběh, počátky a podoby normalizace

normalizace

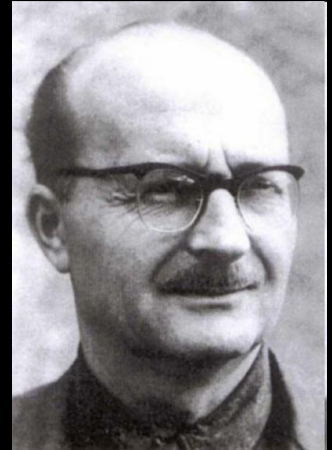
- období zmrazení demokratizačního procesu v Československu a postupné likvidace většiny jeho výsledků;
- proces obnovy prosovětského režimu od srpna 1968 do května 1971, kdy proběhl XIV. sjezd KSČ (oficiální slovník užíval od jara 1969 termín *konsolidace*).
- postupné obnovení kontroly KSČ nad společností - „obnovení pořádku“
- nastolení nenormálních poměrů

I. reakce československé veřejnosti

Ryszard Siwiec

Varšava, 8. září 1968

FAMU STÁVKUJE ZA 10 D

listopad 1968

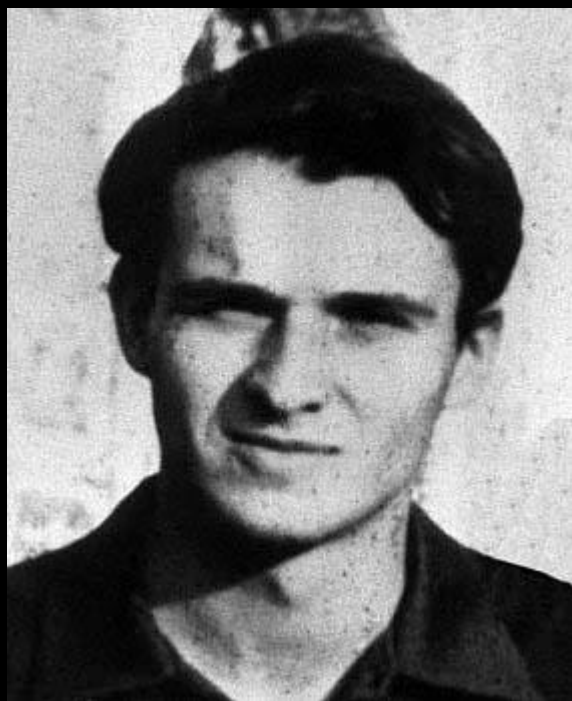
třídenní stávka studentů

1. Základnou naší politiky je a bude Akční program KSČ, přijatý na dubnovém plénu ÚV KSČ.
2. Nedojde ke kabinetní politice, zejména se obnoví proud informací v obou směrech mezi občanstvem a vedením.
3. Zavedení cenzury v hromadných sdělovacích prostředcích je opatření dočasné a nebude trvat déle než půl roku.
4. Nesmí být dotčena shromažďovací a spolčovací svoboda.
5. Bude zaručena svoboda vědeckého bádání i literárního a kulturního projevu.
6. Osobní a právní jistota občanů bude zaručena.
7. Ti, kteří ztratili důvěru a nedostatečně hájili svá stanoviska, nebudou dále setrvávat ve svých funkcích.
8. Bude se pokračovat v ustavování podnikových rad pracujících jako podnikových rad samosprávy.
9. Bude zaručena svoboda výjezdu za hranice.
10. V oblasti zahraniční politiky nesmí dojít k participaci podílu na akcích, jež jsou v rozporu s ctytí čs. lidu, Chartou OSN a Všeobecnou deklarací lidských práv.

požadavky:

zrušení cenzury, svobodu slova, shromažďování, dodržování osobních svobod občanů, svobodu výjezdu za hranice či svobodu bádání.

JAN PALACH (20) ABSOLUTNÍ OBĚŤ

Spolužáci a učitelé Jana Palacha charakterizovali jako spravedlivého člověka, který se dokázal zastat slabšího a který nenáviděl křivdu. Velmi rád diskutoval, měl solidní vědomostní základ. Spolužáci ho respektovali a zároveň ho i trochu obdivovali. Nikdy se nechvástal, zůstával v pozadí, ale když byl vyzván, do diskuse se rád zapojil.

studium: historie - politická ekonomie na FF UK

1967 a 1968 návštěva SSSR

okupace - nesmířlivý postoj proti násilí a aroganci moci,
odmítá letargii a rezignaci v době nastupující normalizace

"Někdo by měl národu sáhnout na svědomí. Probudit lidi z beznaděje. Zastat se národa proti tomu bezbřehému násilí."

poslední dopis Jana Palacha

„Vzhledem k tomu, že se naše národy ocitly na okraji beznaděje, rozhodli jsme se vyjádřit svůj protest a probudit lidi této země následujícím způsobem.

Naše skupina se skládá z dobrovolníků, kteří jsou odhodláni se dát pro naši věc upálit. Já jsem měl tu čest vylosovat si jednotku a tak jsem získal právo napsat první dopisy a nastoupit coby první pochodeň.

Naše požadavky jsou:

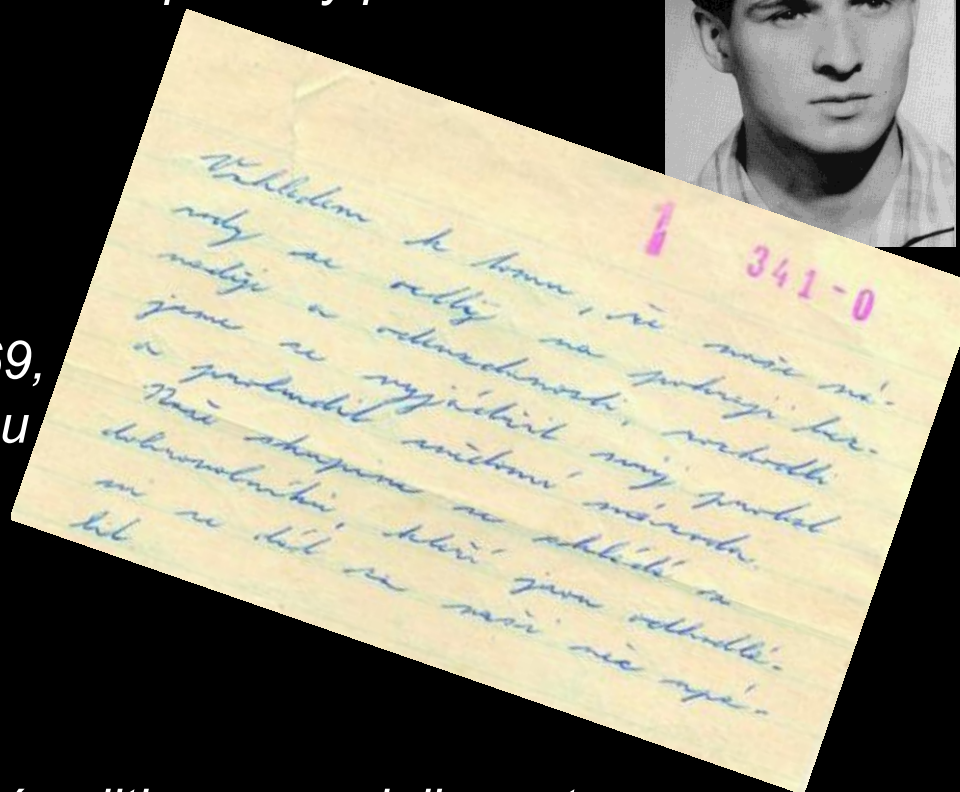
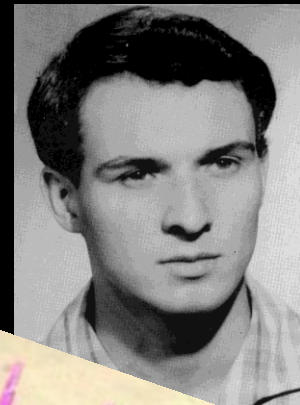
Okamžité zrušení cenzury

Zákaz rozšiřování "Zpráv"

Jestliže naše požadavky nebudou splněny do pěti dnů, tj. do 21. ledna 1969, a nevstoupí-li lid s dostatečnou podporou (tj. časově neomezenou stávkou), vzplanou další pochodně.

Pochodeň č. 1

PS. Vzpomeňte na srpen. V mezinárodní politice se uvolnil prostor pro ČSSR, využijme jej“.

16.1. 1969

Pohřeb Jana Palacha 25. ledna 1969

Jan Zajíc (19)

* Vítkov

střední průmyslová škola železniční v
Šumperku

25.2.1969 **POCHODEŇ č. 2.**

„OBČANÉ REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ!

K tomuto činu jsem se odhodlal proto, abyste se už vážně vzchopili a nedali s sebou vláčet několika diktátory! ...nemáme se čeho bát - jediné smrti. Ale: "Smrt není zlá, strašné je jenom umírání." A toto je pomalé umírání národní svobody...**STÁVKUJTE, BOJUJTE! "KDO NEBOJUJE,**

NEZVÍTĚZÍ!...Ať moje pochodeň zapálí Vaše srdce a osvítlí Váš rozum!...UMŘEL JEN TEN, KDO ŽIL PRO SEBE!"

„Maminko, tatínku, bratře a sestřičko!

Až budete číst tento dopis, budu už' mrtev nebo velmi blízko smrti. Vím, jak velmi vážnou ránu vám svým činem způsobím, ale nezlobte se na mne. Žel bohu, nejsme na světě jenom sami. Nedělám to proto, že by mne omrzela život, ale právě proto, že si ho až příliš vážím. Svým činem ho snad zajistím lepším. Znam cenu života a vím, že je to to nejdražší.

Ale já hodně chci pro vás, pro všechny, a proto musím hodně platit. Po mém činu nepodléhejte malomyslnosti, ať se Jacek učí tím víc, aby mě mohl víc mstít a Martička taky. Nesmíte se nikdy smířit s nespravedlností, ať je jakákoliv. Moje smrt vás k tomu zavazuje. Je mi líto, že už nikdy neuvidím vás ani to, co jsem měl tak rád.

Odpusťte mi, že jsem se s vámi tolik hádal. Jackovi vrátím jeho fotku, měl jsem ho moc rád a vážil jsem si ho. Nejenom jeho, ale vás všech. Nenechejte ze mne udělat blázna.

Pozdravujte kluky, řeku a les.“

Evžen PLOCEK (40)

† 9. 4. 1969, Jihlava

dělník

reformní komunista účastník vysočanského sjezdu

Poslední dopis

"Pravda je revoluční - napsal Antonio Gramsci,
a "Jsem pro lidskou tvář - nesnáším necit -
Evžen".

„Hokejový týden“

21. - 28.3

MS ve Stockholmu

2 vítězství ČSSR nad SSSR (2:0, 4:3)

„pomsta za okupaci“

"Vy nám tanky, my vám branky,"

- oslavy v ulicích velkých měst
- demonstrace (Praha odhad 160 000)
- provokace StB - demolice kanceláře Aeroflotu

1. výročí okupace DEN HANBY

- výzvy k pasivní rezistenci

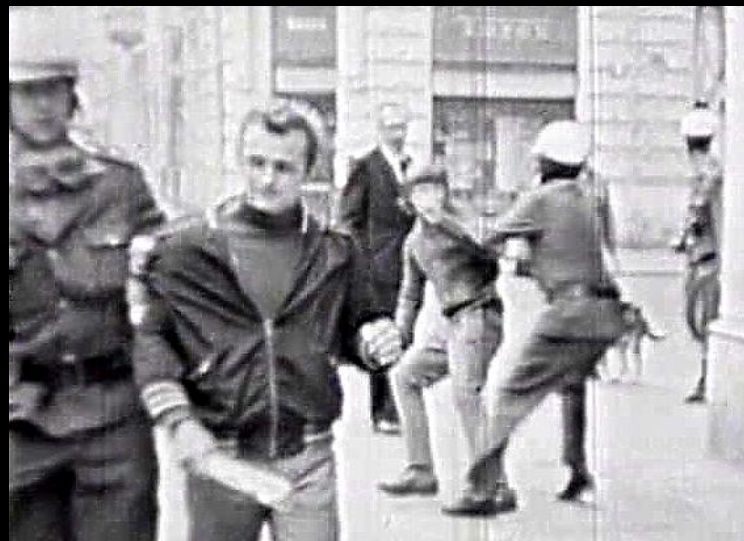
18.-21.8.1969

brutální potlačení demonstrací

nasazení československých bezpečnostních složek

vodní děla, střelba do demonstrantů

5 mrtvých, 5 těžce zraněných

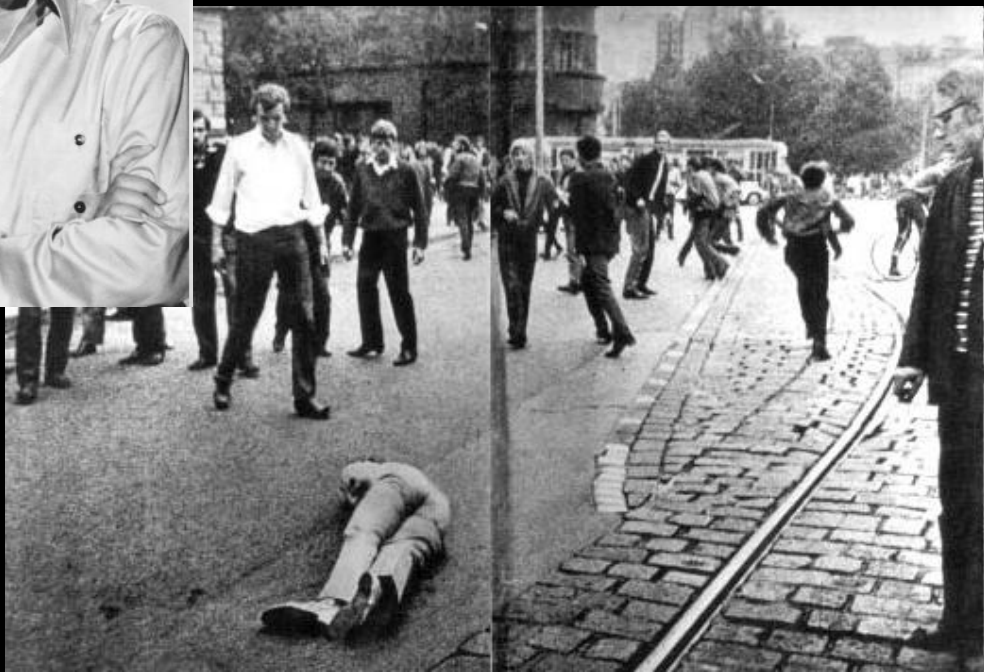

- 19 517 vojáků
- 310 tanků
- 2 309 automobilů
- 196 obrněných transportérů

- Sbor Národní bezpečnosti nasadil 3 368 příslušníků

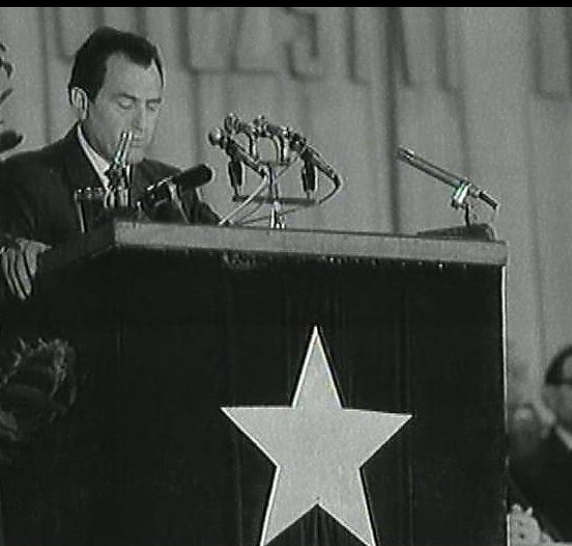
- Lidové milice 27 tisíc.
ostrá munice!

• první a poslední použití tanků v dějinách ČSL armády!!!

kroky KSČ --- **k „normalizaci a konsolidaci poměrů“**

PRAŽSKÝ PODZIM

- pozvolný nástup cenzury
- jednání v Moskvě

Praha 16. října 1968

smlouva o dočasném pobytu vojsk

Alexej Kosygin, Oldřich Černík

"část sovětských vojsk zůstává dočasně na československém území za účelem zajištění bezpečnosti zemí socialistického společenství před sílícími revanšistickými snahami západoněmeckých militaristických sil."

ratifikace smlouvy parlamentem

- **pro** 228 poslanců
- deset se zdrželo

- **proti** František Kriegel, František Vodsloň, Gertruda Sekaninová-Čákrťová a Božena Fuková

dočasnost - 23 let

73 500 vojáků a téměř 40 tisíc
rodinných příslušníků
80 základen (vyjmuty z čs. legislativy)

konec „báječného roku“

zasedání ÚV KSČ

14. až 17. listopadu 1968

„Hlavní úkoly strany v nejbližším období“

je *"mimořádně důležité upřímné a důsledné plnění moskevského protokolu z 26. srpna, jenž je jediným reálným východiskem pro cestu normalizace poměrů v ČSSR"*.

- silná kritika médií za protisocialistické články

profilace normalizačních politiků

**Vasil Biľak, Lubomír Štrougal,
Miloš Jakeš,**

"Narodil se nový Rusák. Jmenuje se Gustáv Husák."

„Hokejový týden“

DUBEN 1969

odstranění stále populárního
Dubčka z funkce

1. tajemník strany → předseda
parlamentu
do čela strany

GUSTÁV HUSÁK

- čistky ve straně (30 tis. osob!)
- odvolávání reformistů, nástup kolaborantů
- reformisté využíváni ke špinavé práci

"Vymáchat Dubčekovi hubu v marasmu do něhož přivedl stranu a republiku" Vasil Biľak

Gustáv Husák vystartoval po moci jako tygr

kroky k „normalizaci“

- stupňování cenzury
útoky KSČ proti svobodnému projevu v médiích
- posílení stavů sovětské armády
- časté cesty představitelů státu do Moskvy
- **kontrola televize a rozhlasu** - výměna vedení
populární reportéři z doby invaze propuštění
nové normalizační pořady z historie
(„nová“ fakta o srpnu - antisocialistické živly, ...)
- pokračuje zatýkání „kriminálních antisocialistických živlů“

- od června přípravy bezpečnostních složek
- nákup výzbroje a výstroje v zahraničí
- nácvik zákroku

Kdo zvedl ruku proti lidu?

Uveřejňujeme statistický přehled o zadržených osobách při kontrarevolučních akcích; i když je pochopitelné, že mezi nimi zdaleka nejsou všichni atamani kontrarevoluce, přece jen statistický přehled může napovědět, odkud se rekrutovali účastníci provokací.

Na území ČSR bylo zadrženo:

2245 mužů
169 žen
62 cizinců (kromě Brna).

Ze zadržených bylo

150 osob bez pracovního poměru
416 osob bylo už v minulosti trestáno pro kriminální trestné činy (majetkové, násilné, mravnostní, výtržnictví, příživnictví)

Věkové složení zadržených:

do 15 let	32 osob
do 18 let	562 osob
do 20 let	552 osob
do 25 let	727 osob
do 30 let	277 osob
nad 30 let	294 osob

V Praze bylo zadrženo celkem 1538 osob, z toho 1380 mužů, 98 žen, 60 cizinců.

Ze zadržených v Praze nemělo 479 trvalé bydliště v hlavním městě. Podle státní příslušnosti bylo ze zadržených cizinců příslušníky USA — 14,

Francie — 8, NSR — 8, Jugoslávie — 5, Anglie — 4, Itálie — 4.

Oběti kontrarevoluce:

MRTVÍ

4 civilní osoby

POČET ZRANĚNÝCH příslušníků SNB

celkem	316
těžce	17
stř. těžce	31
lehce	268

příslušníků LM

celkem	31
těžce	4
lehce	27

příslušníků ČSLA

celkem	25
těžce	2
lehce	23

příslušníků PO

celkem	13
těžce	2
lehce	11

civilních osob

celkem	35
těžce	5
lehce	26

Materiální škody na motorových vozidlech ministerstva vnitra, LM, ČSLA a PO a na majetku v socialistickém vlastnictví v ČSR ve dnech 19.—22. srpna 1969 činí

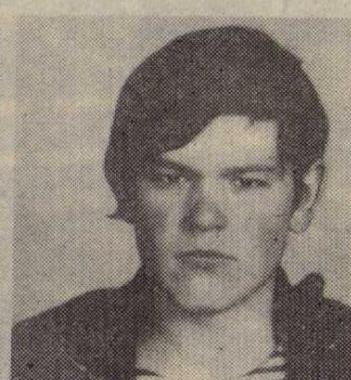
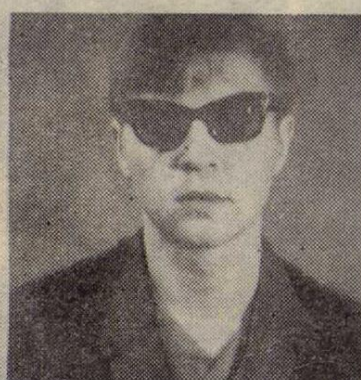
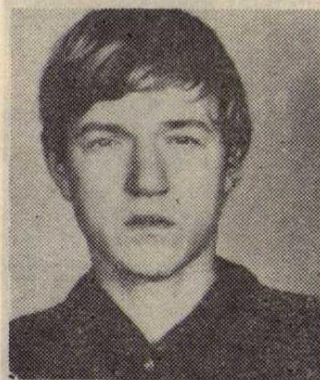
5 087 000 Kčs.

Proti kamenům a ocelovým tyčím bojovali příslušníci VB — vodou...

Snímek zad dalšího věčnicka.

TI, S NIMIŽ SE SPŘÁHLO CENTRUM KONTRAREVOLUCE: J. H., narozen 1946, trestán pro vloupání a rozkrádání. — A. J., narozen 1935, sedmkrát trestán pro výtržnictví, krádež, podvody, příživnictví, vylákání peněz. — M. R., narozen 1950, šestkrát trestán za rozkrádání, vloupání, pokus o přechod hranice. — J. K., narozen 1950, dvakrát trestán pro vloupání a krádež. — A. Ch., narozen 1947, dvakrát trestán pro loupež a ublížení na zdraví.

*„Co se odváží
aktivního odporu
někde na ulici nebo
něco podobného,
rozbijeme
nemilosrdně, ať by to
stálo, co to stálo“.*
G. Husák

*„Tři dny se v ulicích
Prahy bojovalo, ale
pak už si nikdo nic
podobného nedovolil“*
G. Husák, 1981

důsledky „kontrarevoluce“

„pendrekový zákon“

22. srpna 1969 schválilo FS zvláštní zákonné opatření č. 99/1969 Sb.,

- zadržení místo 48 hodin 3 týdny
- odsouzení osob ve zrychleném řízení
- rozpouštět spolky a organizace, rušit časopisy
- vyhazování lidí ze zaměstnání a škol

Toto zákonné opatření nabývá účinnosti dnem vyhlášení a platí do 31. prosince 1969.

Svoboda v. r.
Dr. Dubček v. r.
Ing. Černík v. r.

č. 99/1969 Sb.,

§ 4

Toho, kdo svou činností narušuje socialistický společenský řád a ztrácí tím důvěru potřebnou k zastávání dosavadní své funkce nebo svého dosavadního pracovního místa, lze z funkce odvolat, popřípadě s ním i okamžitě rozvázat pracovní poměr; jde-li o pracovníka, na něhož se nevztahují ustanovení zákoníku práce o rozvázání pracovního poměru, lze s ním pracovní, služební, popř. i jiný obdobný poměr propuštěním okamžitě skončit. Studenta lze za uvedených okolností vyloučit z dalšího studia.

start ostré normalizace

- vyloučení prvních „pravicových revizionistů“ ze strany
- zrušení všech vládních usnesení ze srpna 1968
- návštěva SSSR - Moskva žádá odchod konkrétních osob
- zrušení řady organizací (Junák...), zákaz časopisů Reportér, Listy
- odchod Černíka z čela vlády - **L. Štrougal** čistky na ministerstvech
- stvrzení vazalské závislosti na Sovětském svazu

6. května 1970 Brežněv v Praze
na příštích 20 let podepsána
„Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci mezi ČSSR a SSSR“.

**Okamžitě po Brežněvově odletu
začala **nová vlna čistek.****

Dubček vyloučen ze strany
odstraněn z politiky,
do 1985 zaměstnanec Západoslovenských státních lesů

prověřkové komise:

přezkoumání politických názorů
a hodnocení chování v letech 68/69,

Poznámka: Dotazník soustřeďuje pouze závažné údaje. Podrobněji je rozvedte v životopise, který je součástí tohoto dotazníku, a to svou dosavadní politickou a veřejnou činnost, své politické postoje v kritickém období let 1968-69 a další údaje ze života, své osobní zájmy, ocenění pracovních zásluh, veřejnou činnost, informace o politické angažovanosti své rodiny (rodičů, sourozenců, manžela(ky), dětí) a další informace, které pokládáte za nutné rozvést v životopise.

VYLOUČENÍ ze strany 474 000 (28 % členů KSČ)

ZTRÁTA ZAMĚSTNÁNÍ 350 000 osob

osoby ve vyšších funkcích, veřejných službách

1/4 učitelů

1/2 důstojníků

1/3 důstojníků StB

Akademie věd, umělci...

EMIGRACE do svobodného světa: 700 - 800 000 osob

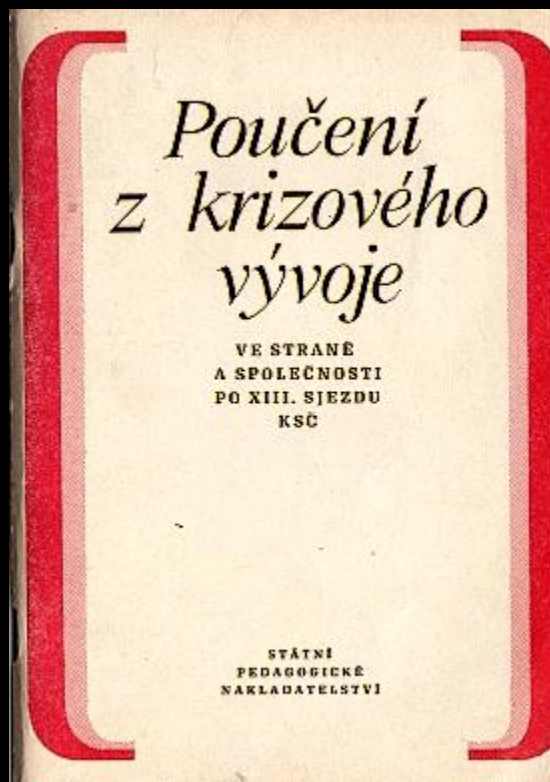
↓
2/3 osob ve věku 20-40 let !, „odliv mozků“

nástup kariéristů, úpadek ekonomiky, vědy kultury
morální rozklad

prosinec 1970

„Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ“

„Ústřední výbor KSČ je přesvědčen, ze se tento dokument stane poučením pro stranu a přispěje k jejímu dalšímu politickoideovému i organizačnímu sjednocování, k upevnění jejího marxisticko-leninského charakteru, k posílení její vedoucí úlohy a k úspěšnému socialistickému rozvoji celé naší společnosti.“

popis průběhu Pražského jara očima normalizátora **návod jak myslet a mluvit**

hrdinové - zrádci
zrádci - hrdinové
okupace - bratrská pomoc
demokratizace 1968 - kontrarevoluce

návod jak v budoucnu neopakovat chyby,
definice nepřítele

- příloha stranického deníku Rudé právo
+ speciální komentované verze

© Oddělení propagandy a agitace ÚV KSČ

„Kontrarevoluční úloha sdělovacích prostředků vyústila po 21. srpnu 1968 ve smršť šovinistické demagogie, která měla zabránit tomu, aby českoslovenští občané rozpoznali správnou dělicí čáru třídního boje. Tato demagogie měla současně vzbudit v naší zemi i ve světě dojem, že jde o „všenárodní vlastenecké hnutí“. Takovémuto ovzduší podlehli i mnozí čestní komunisté a poctiví občané naší republiky, kteří vinou celkové dezinformace i hluboce chybného prohlášení PÚV KSČ nebyli s to rychle rozeznat skutečnou pravdu. Leckteří z nich se dopouštěli činů, jež odporovaly jejich skutečnému přesvědčení. Postupně se sami přesvědčili a přesvědčují o správnosti internacionální pomoci spojenců, tehdejších svých postojů a činů upřímně litují a poctivou prací vyjadřují svou oddanost věci socialismu.“

Vítězství normalizátorů

XIV. sjezd KSČ

květen 1971

„Leninskou cestou za další rozvoj naší socialistické vlasti“

konstatována plná konsolidace
strany a společnosti

Volby do zastupitelských orgánů 26. a 27. listopadu 1971.
Národní fronta: 99,78 %

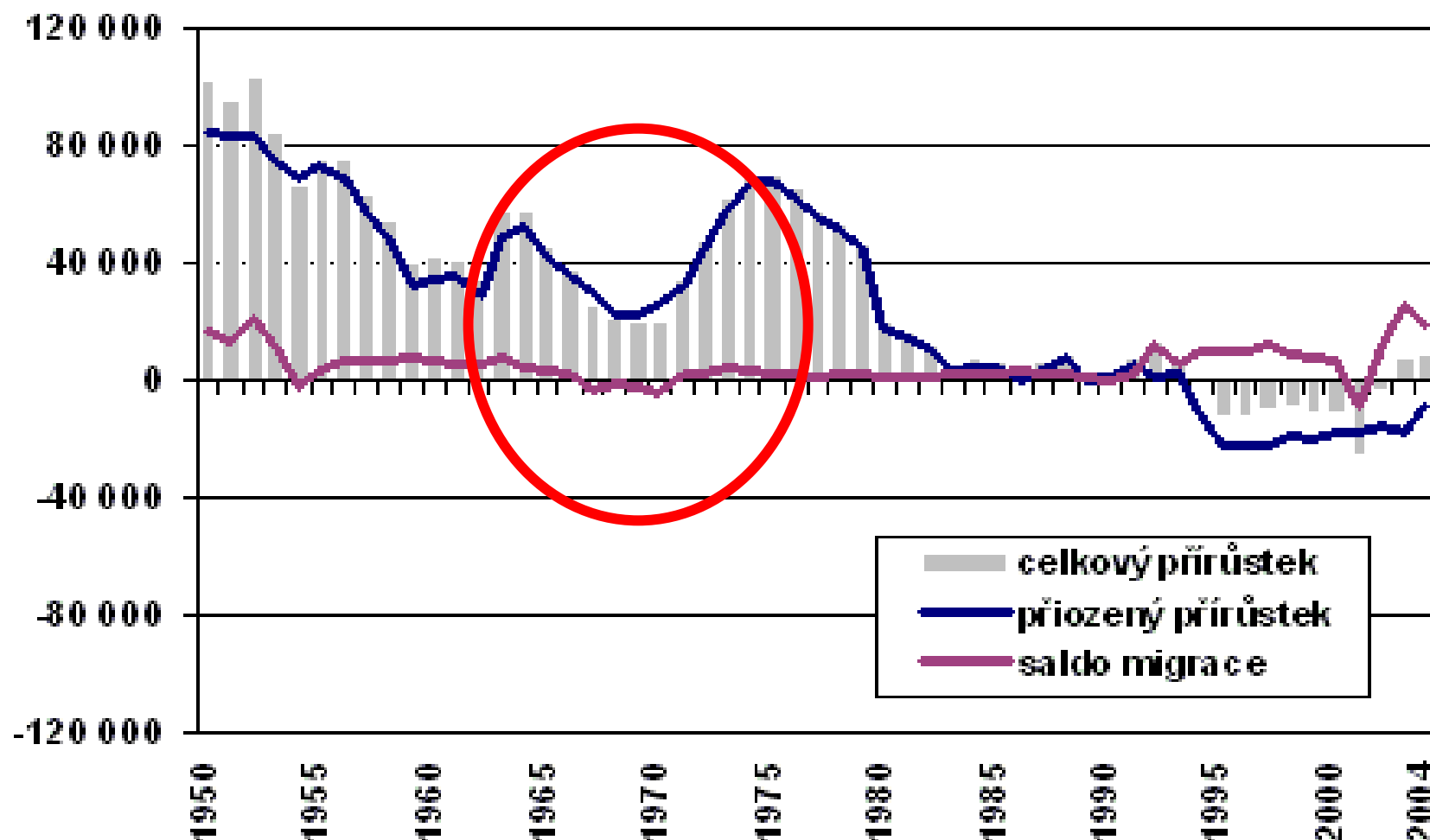
nepsaná „společenská smlouva“

- pasivita = výhody, zajištění základních potřeb
- kritika = kriminál
- sociální korupce a marasmus
- „pseudokonzum“
- přídavky na děti, manželské půjčky, automobil,
- 2 programy televize, výstavba panelových
- sídlíšť, D1
- drastické omezení cest za hranice
- upevnění vztahů k RVHP - od pol. 70. let
- hospodářské problémy, stagnace

demografické změny v Československu

Struktura přírůstku obyvatel v letech 1950-2004

Můžete z grafu vyčíst jak politické změny (reforma, okupace, normalizace) ovlivnily populační chování obyvatel?